

1997. december 14. - **A Debreceni Református Kollégium Baráti Köre a közelmúltban ünnepelte Csenki Imre, a kollégiumi kórus egykori szervezőjének és karnagyának születésnapját.**

Az ünnepi ülésen köszöntőt mondott Khoór Miklós. A megemlékezés hangulatát emelte a püspökladányi id. Csenki Imre vegyes kar (Szabó Zoltán vezetésével) és a Hajdúszováti Kodály Zoltán Énekkar (Szathmári Károly vezényletével). Az énekkari számok között dr. Szathmári Ferenc, a nagyváradi református egyház tiszteletbeli főgondnoka Ady Endre istenes verseiből nyújtott át egy csokorra valót a szépszámu hallgatóságnak. Sajnos, az ünnepelt betegsége miatt nem lehetett jelen a bensőséges megemlékezésen.

Csenki Imre karnagy, zeneszerző és népzene kutató 1912-ben született Püspökladányban. A Debreceni Református Tanítóképzőt 1932-ben végezte el, ezzel egy időben a zeneiskolában a zongora tanszakra járt. A Zeneakadémián 1936-ban szerzett ének-zene tanári oklevelet. 1937-ben a Mezőtúri Református Gimnáziumban kezdte tanári pályáját, majd 1940-től a Debreceni Református Kollégium ének-zene tanára és az egyetem zenei lektora. 1946-ban megszervezte a debreceni Kollégiumi Kórust, amellyel 1948-ban nemzetközi versenyt nyert. 1950-ben fölkérték, hogy szervezze meg az Állami Népi Együttes énekkarát. Ennek művészeti vezetője volt 1956-ig. Sikeres hangversenykörutakon vettek részt a Szovjetunióban, Kínában és Nyugat-Európában. 1964-től a Magyar Rádió énekkarának vezetője. Munkásságáért 1952-ben Kossuth-díjat kapott, 1992-ben a Magyar Köztársasági Érdemrenddel tüntették ki, és nemrég a Zeneakadémiától megkapta gyémántdiplomáját is.

Szobája falán a Francia Akadémia tagságáról szóló emléklap alatt a Kossuth-díj diplomája, de nem kisebb büszkeséggel mutatja a legújabb oklevelet: szülővárosa, Püspökladány önkormányzata Csenki Imre karnagy részére a Püspökladány díszpolgára címet adományozza. Amikor arról beszél, hogy a Debreceni Tanítóképző örökös tanárrá nevezte ki, különös derű sugárzik arcáról. Ugyanabban a teremben volt ez az ünnepség, ahol annak idején a tanári diplomáját megkapta.

- A zene hatalma ez, ami itt látható - mutat a tucatnyi kitüntetésre.

Csenki Imre, a világjáró karmester, aki már 1937-ben - igaz, akkor még kórustagként, Vaszy Viktor vezetésével - énekelt New Yorkban a Carnegie Hallban. Tizennégy évvel később pedig már Pekingben parolázott Csou En Lajjal.

- Életem alappillére a predestináció - kezdi az emlékek felidézését a tanár úr. - Erre több példát is tudok mondani. A Debreceni Kollégiumban a 37-es szobában laktam. 1928-ban eljött látogatóba Móricz Zsigmond, benyitott a szobánkba és rámutatott arra az ágyra, amelyikben én aludtam: „Az volt az én ágyam...” - mondta. Az emlékkönyvünkbe pedig ezt írta: „Amikor itt laktam, sokkal komolyabb embernek éreztem magam, mint ma”, és azzal fejezte be: „Isten, áldd meg a magyart!” Móricz egyébként úgy emlékezett meg a Kollégiumról, hogy „kutya kemény iskola volt, ahol nemcsak a tanulást, hanem a tudást is megkövetelték”.

- Már az épületből is sugárzott az iskola szellemisége - felelte arra a kérdésre, hogy milyen hangulat volt akkoriban a Kollégiumban. - Reggelenként hatkor keltünk és már a mosdóban Csokonai-dalokat énekeltünk. Vasárnaponként istentisztelet volt az oratóriumban, ahol Kossuth

a
detronizációs beszédét tartotta. Arról a helyről vezényelhettem a Himnusz, amikor ötödikes koromban cantus preses lettem. Amikor tizennégy évesen bekerültünk a Kollégiumba, az

idősebbektől örököltük a hagyományokat.

Heten laktunk egy szobában, és a szobafőnök ötödéves volt - emlékszik arra, milyen volt a kapcsolat a felsősökkel. - Ők ültek a „tápinézetben”, az étkezdében az asztalfőn.

Őket úrnak kellett szólítanunk. Egyszer egy másodéves így szólt egy elsőshöz: „Hej, kedves kolléga, amikor én még elsőéves voltam...” Egy év is ilyen nagy különbséget jelentett. Bár mi is követtünk el diákcsinnyeket, azért ez lelki közösség volt.

A tanáraink piederstálon álltak és minta erkölcsűek voltak – idézi vissza a tanárokkal való kapcsolatot.

- Akkoriban nem lehetett a tanárokat megbírálni, hiszen akkora tekintéllyel bírtak. Ennek ellenére egyik társunk, aki nagyon olvasott volt, éveken keresztül vitatkozott a vallástanárunkkal arról, hogy van-e Isten. Dr. Varga Jenő pedig leállt vele vitázni. Mi meg magunkban arra gondoltunk, csak vitázzatok, addig sem kell felelnünk. A képesítő vizsgán azt mondták neki, hogy nem szabadna oklevelet adni, mert ateista, de remélik, hogy meg fog változni. Ilyen liberális szellem uralkodott. De Csokonait - mint ismert - kicsapták szabados viselkedése miatt, bár ő is mélyen hívő volt.

Természetesen sokan támogatták a zenei tanulmányait, a művészi ambícióit - emlékezik az indulásra. - Minden tanár - a tornától a zenéig - igyekezett a tanítványokból a maximumot kihozni, az életre nevelni. A tornatanárom mindig azt mondta, hogy „fussál, cingárlábú zongorista”. Én meg futottam. A nagyerdei DEAC pályán a szögescipőben már a sokadik kört futottuk, és már csak egyvalaki volt előttem. Ha ő bírja, akkor én is - gondoltam. Fél méterrel mögötte értem célba. Odajött hozzám és bemutatkozott, hogy ő az iskola hosszútávfutó bajnoka, és nem hitte volna, hogy ilyen riválisra akad az elsősök között. Nem sokkal ezután én összeestem és két hónapig felmentettek torna alól. Később az osztálytalálkozón mondtam is a testnevelő tanáromnak, ha nem ő tanít, nem élem túl az orosz fogságot. Ezt is predestinációnak tekintem.

- A Kollégium belénk oltotta a hitet, a református szellemiséget, az emberszeretetet, az emberi méltóság tiszteletét - foglalja össze a Református Kollégiumtól kapott útravalót. - Ez az útravaló egy életre szól, testben-lélekben tisztán, a cserkésztvörvények szerint éltünk. Sok megpróbáltatás jutott ki a 85 évem alatt, de Istenbe vetett hitem soha nem rendült meg. **Zétényi Zoltán**

A szerző felvétele